

Risør
kommune

Næringsplan

Sammendrag

Risør
kommune

- Dette er Risør kommunes næringsplan
- Planen kan oppsummeres i seks tiltaksområder:
 1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse
 2. Øke bostedsattraktiviteten
 3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap
 4. God infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet
 5. Styrke Risør som turistdestinasjon
 6. Bransjespesifikke tiltak

Risør
kommune

Referansegruppe og prosess

For å gi innspill til utarbeidelsen av planen, ble det etablert en bredt sammensatt referansegruppe:

- Peter Mejlhus, De glade Dansker AS/Risør By AS
- Mona Rhein, Risør By AS
- Arvid Sollie, Arvid Sollie AS
- Roy Langseth, IMS AS
- Cathrine Ask, Risør Engineering AS
- Christian Axelsen, Bosvik Bygginredning AS
- Trine Strand, Klinikk Sør AS
- Roger Syversen, Oiko AS
- Frode Bjørntvedt, Trosvik Energy AS
- Eirik Kaasa, Risør VGS
- Iselinn Kongsten, Pågang Næringshage
- Victoria Hudalen, Resolve AS

Det er avholdt tre felles møter, samt en rekke individuelle diskusjoner. Formannskapet er involvert gjennom flere orienteringer

Datagrunnlaget er hovedsakelig hentet fra Agdertall, Telemarksforskning Regionalanalyse, Proff og relevante næringsstudier/rapporter.

Premisser for næringsplanen fra Kommuneplanen

Risør
kommune

Kommuneplanens samfunnsdel legger premissene for næringsplanen. Konsekvensene for næringsplanen er:

Næringslivet generelt:

- Sikre tilgang til kompetanse
- Videreutvikle eksisterende næringsarealer
- Skape en høy boattraktivitet for å tiltrekke og holde på arbeidskraft

Reiseliv:

- Konkretisere reiselivsstrategien og byens profil
- Utvikle konkrete planer og definere forutsetninger for et bærekraftig reisemål
- Aktivt støtte RisørBy i gjennomføringen

Natur og klima:

- Støtte tilgang til relevant kompetanse og nettverk
- Tilrettelegge en infrastruktur som støtter et bærekraftig næringsliv

Premisser for næringsplanen fra Miljøplanen

Risør
kommune

I tillegg til kommuneplanen, legger kommunens miljøplanen retningslinjer. Konsekvensene for næringsplanen er:

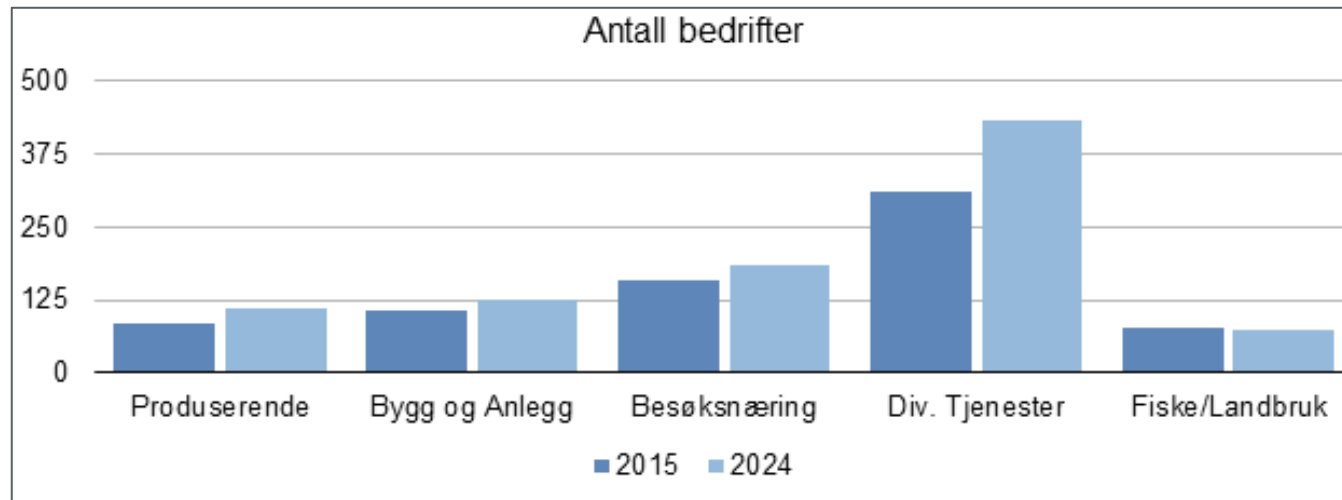
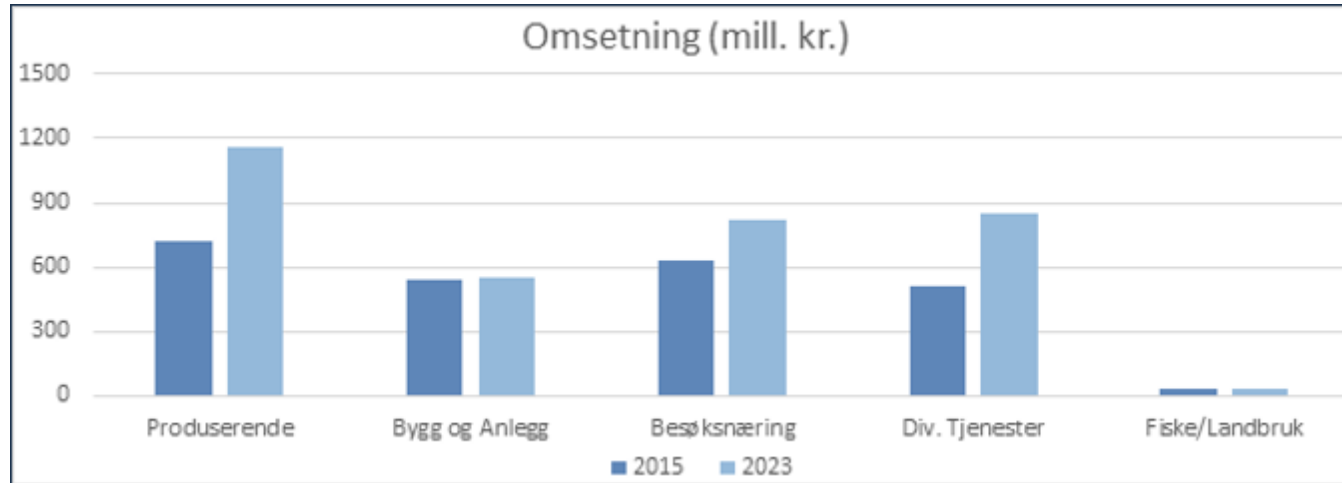
- Bærekraftsutvikling er integrert i all næringsvirksomhet
- Kommunen må aktivt bruke innkjøp (kontrakter og spesifikasjoner) for å sikre målene for transport, bygg og generelle leveranser (dette utvikler lokalt næringsliv).
- Næringslivet må gjøres i stand til å levere etter strengere krav og utvikle seg mot null utslipp
- Næringsarealutvikling må vurderes ut fra bærekraftskriteriene (f.eks. Biovarme på Moland Vest)
- Etablere Risør som et bærekraftig reisemål (her må reiselivsnæringen være pådriver for å få det gjennomført)

Hvor vokser vi videre?

Risør
kommune

- Veldig forskjellig vekst dynamikk mellom bransjer, fremtidig dynamikk lite forutsigbart...men:
- Tjenester vokser nasjonalt/internasjonalt sterkt
- Besøksnæringen har et stort uutnyttet potensiale
- Gjensidig påvirkning og avhengighet mellom bransjer (besøksnæring påvirker bygg/anlegg mm.)

Kilde: Telemarksforskning/Proff, tall ikke indeks regulert
Besøksnæring: Restaurant/hotel/butikker
Div. tjenester: Regnskap, tekniske, barnehaver osv.

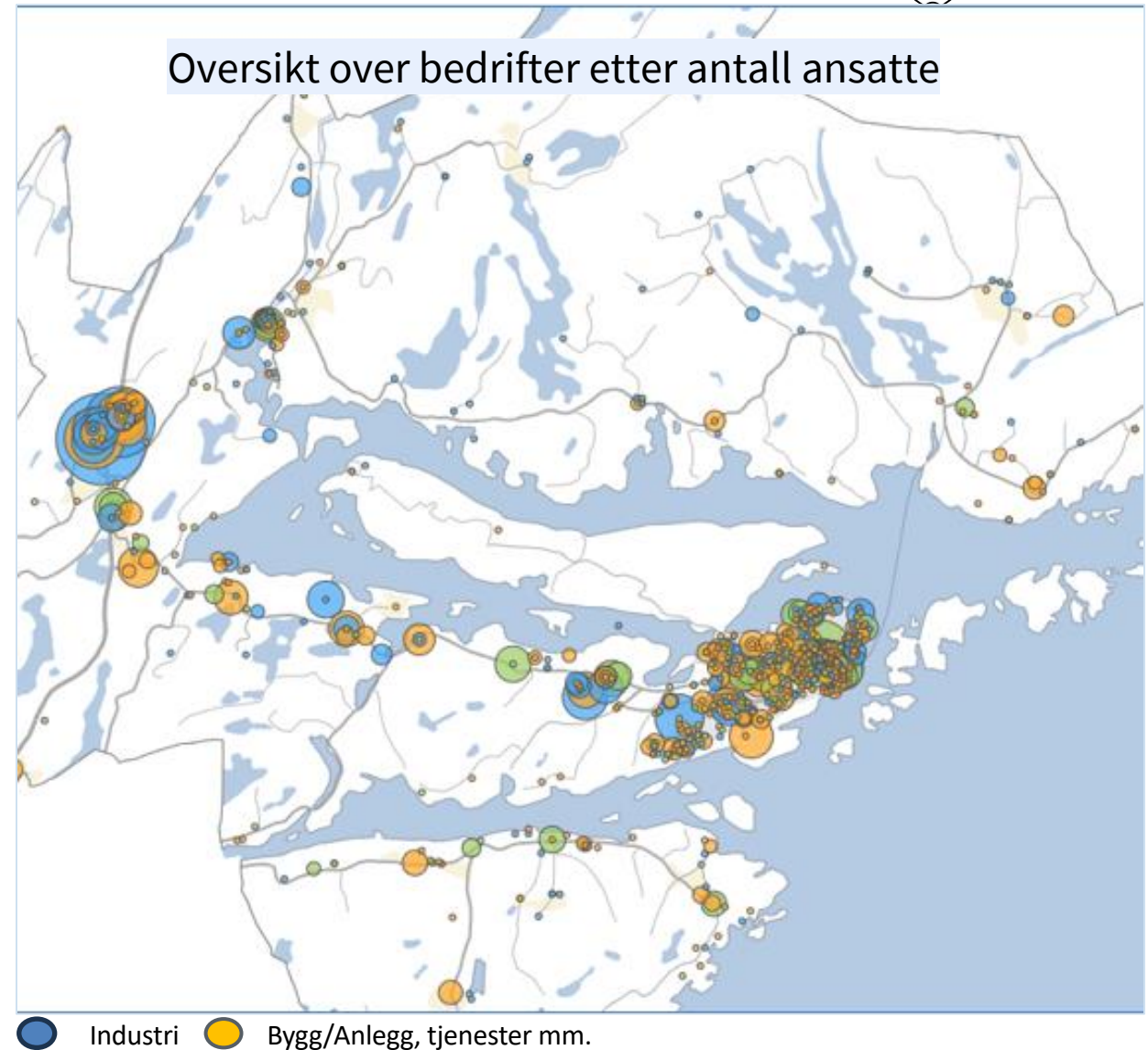
To primære områder med næring

Risør
kommune

- 2 primære områder med næring:
 - Risør sentrum/Hestemyr: Håndverk/tjenester/besøksnæring
 - Risør Næringspark på Moland: Industri/Trebearbeidende virksomheter (ikke handel!)
- 282 bedrifter registrert i Risør i 2024 med egne ansatte
- 947 bedrifter totalt (stor andel innen tjenester o.l.)
- Netto tilvekst på 179 bedrifter fra 2015-2024

Kilde: Kommuneplanen/Telemarksforskning

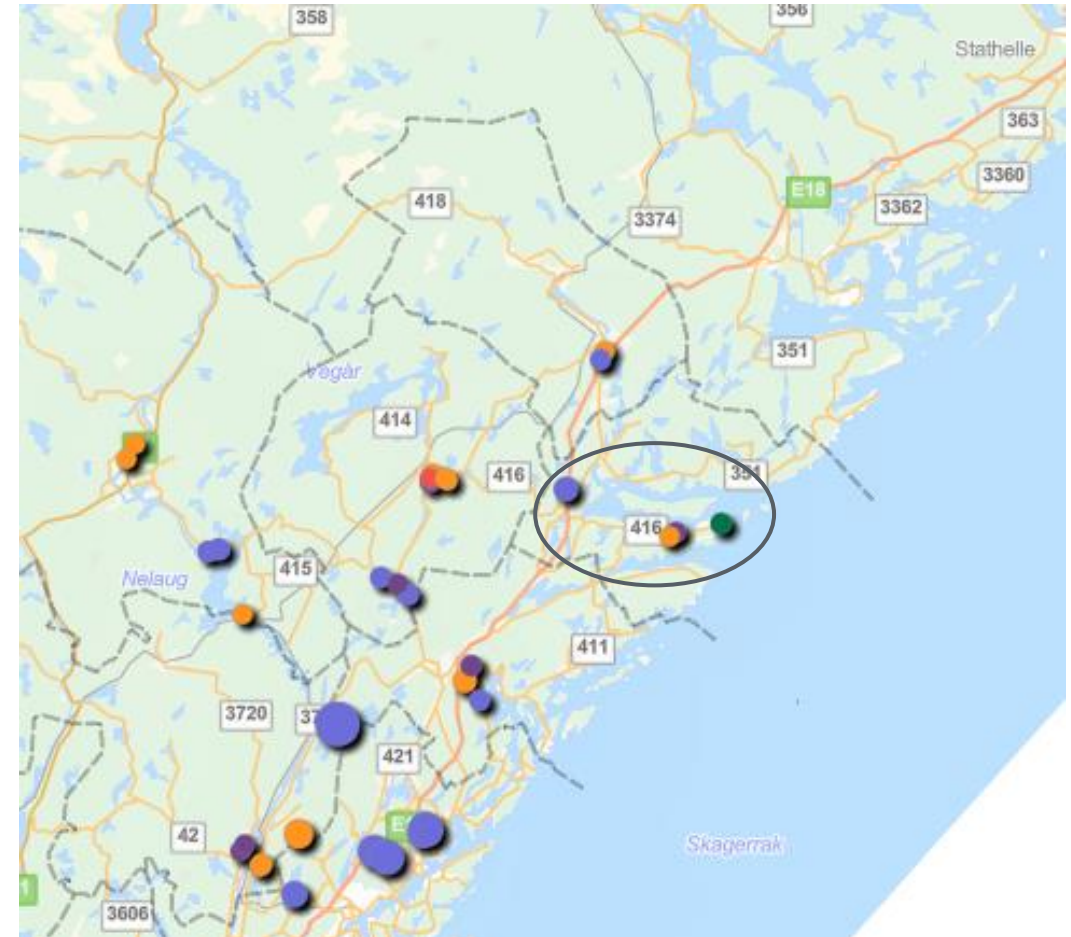

Stort tilbud av næringsarealer regionalt

Risør
kommune

- Regionalt langs E18 er det et stort antall tilgjengelige næringsarealer (Grenland, Kragerø, Brokelandsheia,, Grenstøl, Arendal, Lillesand mm.), med en blanding av lager, handel og noe industri
- Vårt primære Næringsområde er på Moland. Hestemyr er solgt, men ikke fullt utbygget
- Risør Næringspark har direkte tilgang til E18, havner mm. innen kort rekkevidde
- Næringsområdet er fokusert på industri/trebearbeidende næringer med god tilgang til Biovarme

Kilde: Invest in Agder,

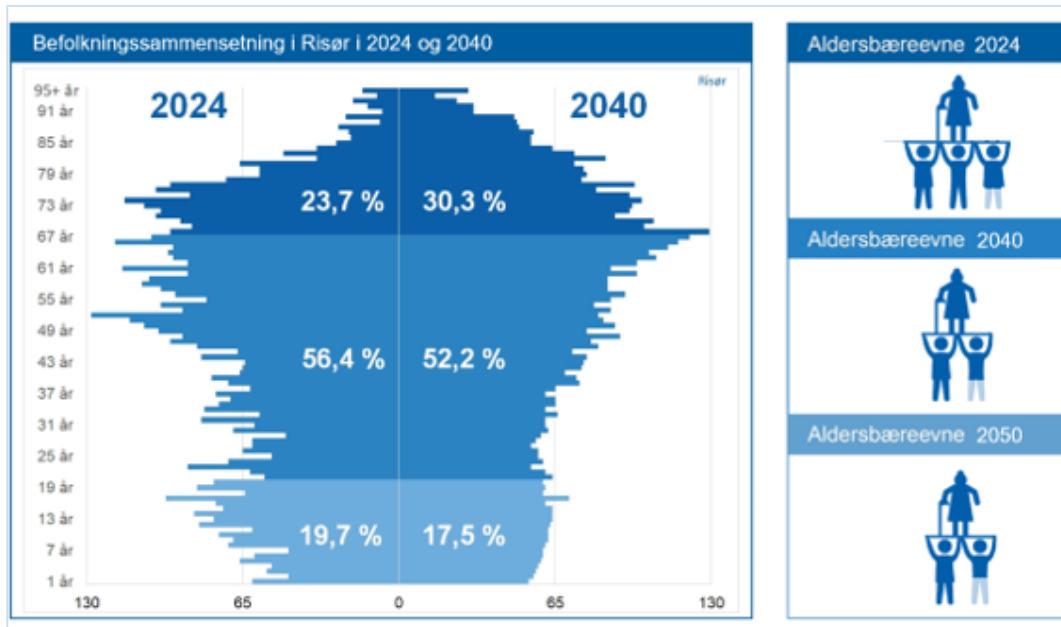
● Industri ● Fleksibelt bruk

Mangel på arbeidskraft...

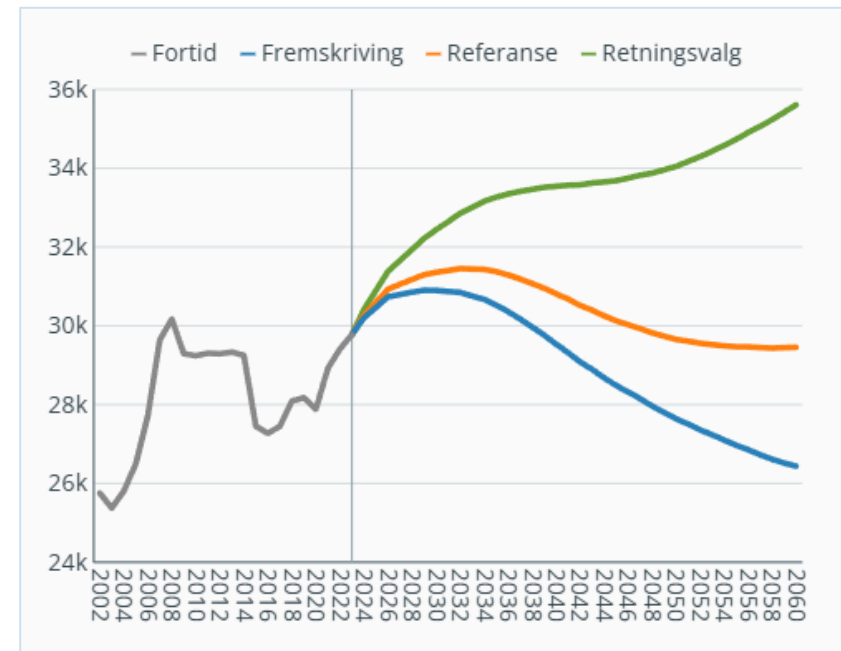
Risør
kommune

- Sterkt aldrende befolkning
- Arbeidskraft med riktig kompetanse blir mangelvare i privat sektor
- Forutsetning for videre næringsutvikling (uansett bransje) er derfor i stor grad bosettingsattraktivitet

Kilde: Kommuneplanen/Telemarksforskning

Arbeidskraft utvikling i Østre Agder i privat næringsliv

Sannsynlig
med synkende
tilgang på
arbeidskraft

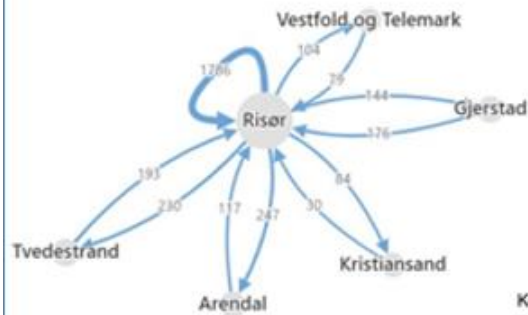
Regionalt bo- og arbeidsmarked

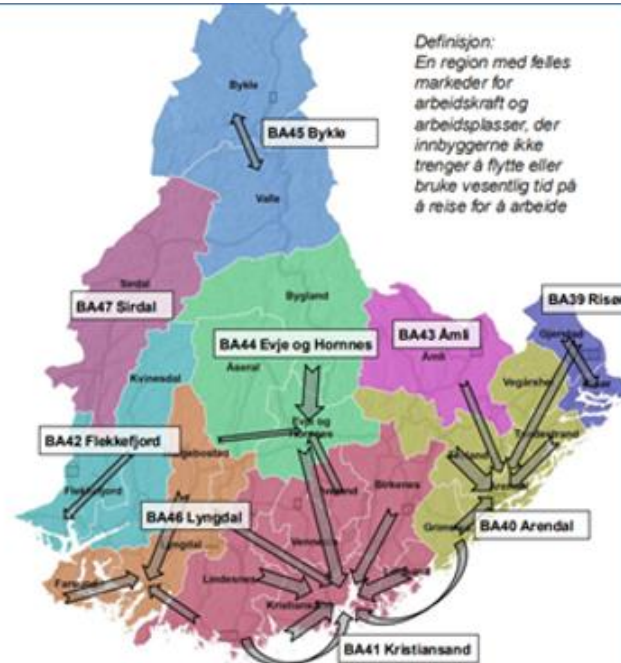
Risør
kommune

Bo- og arbeidsmarkeder

- Risør er senterkommune for Gjerstad. 60 % av sysselsatte med bosted i Risør jobber i hjemkommunen. 8 % jobber i Arendal, 8 % i Tvedestrand og 5 % i Gjerstad.

Kommunens viktigste pendlingsrelasjoner per 4. kv 2023 (SSB)

- Stor grad av pendling mellom kommuner
- Vi har et regionalt bo- og arbeidsmarked
- Krever regionalt perspektiv

To retninger for næringsutvikling

Risør
kommune

Styrker

- Unik plassering («Norges største uthavn»), attraktiv småby
- God bredde i besøkstilbudet
- Kultur, kunst og håndverkstradisjoner
- Relativt bredt næringsliv: Industri/Trebearbeidende-/Håndverksbedrifter

Svakheter

- Synkende befolkning/arbeidskraft tilgang
- Kompetansetilgang og -utvikling
- Begrensninger i infrastruktur, kollektivtilbud mm.
- Bostedsattraktivitet ikke tilstrekkelig
- Lav vekstdynamikk i enkelte næringer/sterk sesongavhengighet

- Utnytte turisme trender: bærekraft, natur, kystkultur, aktivt sentrum mm.
- Økt bokvalitet/infrastruktur for å tiltrekke nye innbyggere/fjernarbeidere
- Industriell kjerne som basis for videreutvikling
- Sterkt regionalt samarbeid

- Tiltrekningskraft fra større byer/handelssentre
- Tilgang til arbeidskraft
- Ikke alene om å tilby kystby opplevelser (manglende differensiering)
- Nærings/Industri miljø truet av tyngre kompetanse miljø

Muligheter

Trusler

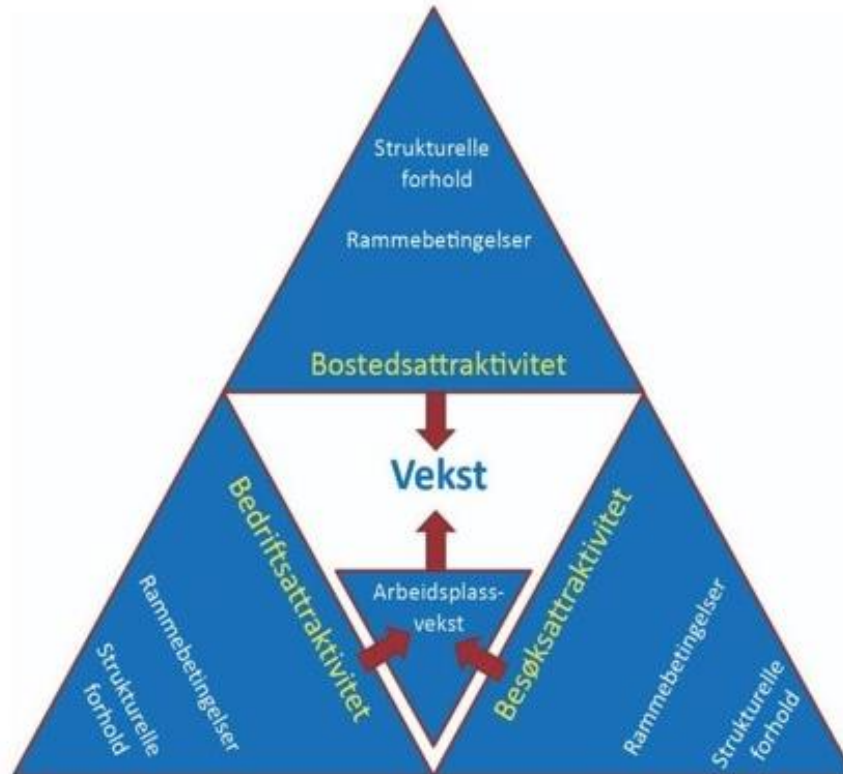

- Unik besøksdestinasjon med potensiale
- Sikre fundamentet i eksisterende næringer

Tre faktorer viktige for å realisere næringsutviklingen

Risør
kommune

Programteori for attraktivitet

- Bedriftsattraktivitet
- Bostedsattraktivitet
- Besøksattraktivitet

Alle tre faktorene må utvikles for å sikre vekst

Risør
kommune

Tiltaksområder

To utviklingsretninger:

- Unik besøksdestinasjon med potensiale
- Sikre fundamentet i eksisterende næringer

Begge er avhengige av bedrifts- , bosteds- , og besøksattraktivitet

Disse forbedres gjennom seks tiltak:

1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse
2. Øke bostedsattraktiviteten
3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap
4. God infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet
5. Styrke Risør som turistdestinasjon
6. Bransjespesifikke tiltak

Risør
kommune

1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse

Innledning:

- God kompetanse på alle nivåer er nødvendig for å sikre produktutvikling og innovasjon, utnytte det grønne skiftet og mulighetene innen digitalisering/AI mm.
- For å rekruttere arbeidskraft, må Risør/Regionen fremstå som attraktiv. Flytte/integrasjonsprosessen må støttes. Tilgangen til kompetansebyggende tiltak for bedrifter og arbeidstagere må videreutvikles og kommuniseres
- Det vesentligste tiltaket for våre hovednæringer (industri, bygg/anlegg og besøksnæringen) er tilgangen på kompetent arbeidskraft
- Kommune/offentlige virksomhet har primært en tilrettelegger rolle (NAV har en aktiv rolle)

Mål:

- Sikre tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse, utvikle egen kompetanse både i bedriftene og hos arbeidstagerne

1. Sikre tilgang til arbeidskraft og utvikle kompetanse

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Rekruttering	• Effektiv lokal/regional markedsføring (omdømme forbedring) • Etablere «tilflyttingskontor» • Informasjon til skoler; jobbmesser mm. • NAV brukes som ressurs til rekruttering	(Regionale tiltak)	Markedsføring /støtte til jobb messer mm.
Etterutdanning	• Støtte Næringsnettverk (STN +, Innotre, Innakva mm.) som tilretteleggere av kompetanse program • Promotere bedriftsstøtteapparatet i Agder (Pågang, Driv Agder mm.) – gjennom næringstreff o.l. • Promotere regionale utdanning overfor næringslivet (UiA, Fagskole mm.) • Søke kontakt med fagskoler o.l. for lokal etablering	Sikre tilgang til nettverk/ Etablere kontakter	Evt. støtte til skole etableringer
Regionalt arbeidsmarked	• Bedre mobilitetstilbudet i regionen (AKT Svipp el.l.) • Følge opp tiltak med Østre Agder samarbeidet	Sikre effektiv infrastruktur	Transport løsninger

2. Øke bostedsattraktiviteten

Risør
kommune

Innledning:

- En høy bostedsattraktivitet er nødvendig for å holde på, og tiltrekke arbeidstagere. Bedrifter som ønsker å etablere seg vil vurdere tilgangen til arbeidskraft, alle typer bedrifter er avhengige av et godt bomiljø for å tiltrekke seg arbeidskraft
- En positiv utvikling av Risør som besøksdestinasjon drar også nytte av en høy bosettingsattraktivitet
- Infrastruktur er definert som et eget tiltaksområde, men har stor innflytelse på bostedsattraktivitet
- Risør videregående skole er en viktig aktør og samarbeidspartner for lærlinger i bedrift. Risør kommune legger til rette for lærlingplasser, og styrker samarbeidet med Risør vgs. Tiltaket bidrar til å øke Risørs attraktivitet, og kan bidra til tilflytting og hindre fraflytting.

Mål:

- Sikre at etablerte blir, og nye kommer (alle aldersgrupper)

2. Øke bostedsattraktiviteten

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Utvikle sentrum	- Pådriver for nye konsepter i sentrum, sammen med RisørBy, gårdeiere, næringslivet - Sikre støtte til tiltak (markeder, festivaler, ombygninger, markedsføring mm.) - Se også pkt. 5: destinasjons utvikling	Utvikle konsepter med RisørBy + alle aktører	Div. Markedsføring/ Støtte til besøks tiltak (festivaler/kultur mm.)
Promotere Risør som et godt sted å bo	- Positiv markedsføring i relevante kanaler (Agder omdømme mm.): - Natur/Kunst/kultur/fritid - Bomiljø mm.		
Høy bokvalitet	- Legge til rette for et variert botilbud (se boligplanen) - Sikre et tilstrekkelig antall utleie boliger (evt. gjennom kommunalt eierskap) - Opprettholde et sterkt kunst og kulturliv - God tilgjengelighet på tjenester, orden, renhold mm. - Fremoverlent teknisk infrastruktur	Etablere nye bolig konsepter/ Effektiv regulering/drift	Bolig investeringer/ Infrastruktur

3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap

Risør
kommune

Innledning:

- Innovasjon er forutsetningen for vekst. Innovative løsninger kreves for å utnytte mulighetene til det grønne skiftet, AI og digitalisering, materialteknologi mm.
- Vi trenger en sterkere innovasjons og gründer holdning bade innen eksisterende bedrifter og nye
- Nye bedrifter må støttes slik at de kan utvikle skalerbare forretningsmodeller for å vokse
- Vi har et bredt virkemiddelapparat, dette må gjøres kjent og gründere må støttes i bruken av det

Mål:

- Skape et miljø som stimulerer til etablering og utvikling av nye virksomheter (også innen eksisterende næringer). Risør skal være et godt og effektivt sted å etablere nye bedrifter

3. Tilrettelegge for innovasjon og gründerskap

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Skape et klima for vekst	• Støtte undervisning av entreprenørskap i skolene • Etablere mentorordninger for oppstartsbedrifter • Bruke ressurspersoner i Risør nettverket til utvikling	Nettverksbygging/ skape møteplasser	---
Aktivt bruke Næringsfondet og virkemiddelapparatet	• Kommunikasjon av muligheter • Løpende rådgivning av gründere • Utvikle møteplasser mellom virkemiddel apparatet, finansiering og næring/gründere	Kommunikasjon + rådgivning	Fortsette bidragene til Næringsfondet + andre
Gründer vennlig kommune	• Effektiv og rask grunnholdning hhv. saksbehandling i administrasjonen • Definere nye udekkete behov; markedsundersøkelse med innbyggere og bedrifter (ifm. sentrumsutvikling) • Støtte næringsklynger og kompetansenettverk (Pågang, Innotre, STN +, Innakva, Visit Sørlandet mm.) i formidlingen av muligheter, se også tiltak nr. 1	Prosess effektivitet/ Nettverksbygging/ skape møteplasser	---

4. God Infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet

Risør
kommune

Innledning

- Et moderne næringsliv er avhengig av god og effektiv infrastruktur. Dette gjelder vel så mye for en høy besøks- og bosettingsattraktivitet. Her har vi muligheten til sterkere å posisjonere oss som fremoverlent
- Elektrifisering, digitalisering og VA er faktorer som er viktige for fremtidig etablering. Vi kan ligge i forkant av utviklingen gjennom klare prioriteringer, og skape gode rammebetingelser
- Lav arbeidsgiveravgift og nærings eiendomsskatt er gode, men ikke tilstrekkelige faktorer for etablering og vekst

Mål:

- Fremme vekst gjennom bærekraftige rammebetingelser, arealutvikling og forbedret infrastruktur

4. God Infrastruktur som fundament for utvikling og attraktivitet

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
E18	- Rask avklaring, uklarhet er negativt for investeringsbeslutninger - Sikre effektiv og enkel logistikk fra Næringsområdet på Moland - Utvikle konsept for attraktiv/besøksvennlig avkjøring til Risør	Effektiv beslutningsprosess	?
Næringsareal	- Utvikle Moland Vest, fokus på etableringer med tilknytning til eksisterende industri/verdikjeder - Sentrumsnære områder kun evt. for lett næring, kontorer el.l.	Prosjektgjennomføring, evt. med partnere	Prosjektering + utbygging
Infrastruktur	Bli ledende innen effektiv og fremtidsrettet infrastruktur (lading, elektrifisering, avfallsløsninger, digitalisering, VA mm.)	Prosjektgjennomføring	Prosjektering + oppgradering
Effektive kommunale prosesser	- Gode, forutsigbare og effektive prosesser innen tekniske tjenester, plan/bygg o.l., høy næringsvennlighet i ord og handling - Målrettet bruk av kommunal innkjøpsmakt for å drive utviklingen (el-transport, byggløsninger...)	Prosess effektivitet/tydelige prioriteringer i innkjøpsprosessen	---

5. Styrke Risør som besøksdestinasjon

Risør
kommune

Innledning:

- Utvikling av en bærekraftig helårsdestinasjon er definert som et mål i kommuneplanen. Vi har unike muligheter med vår beliggenhet til å ta del i den sterke økningen innen besøksnæringen
- RisørBy AS har definert en tiltaksplan som jobber mot dette målet, med utgangspunkt i Mimir reiselivsstrategien utarbeidet i 2020. RisørBy AS må støttes og brukes aktivt til utviklingen av besøksdestinasjonen
- Risørs fortrinn må forsterkes og nye tilbud må etableres. En forutsetning for suksess er at bransjen trekker sammen og har et regionalt fokus

Mål:

- Gjøre Risør mere attraktiv gjennom større deler av året for turisme. Utvikle tilbudet av kunst, kultur, natur og opplevelsesbasert turisme

5. Styrke Risør som besøksdestinasjon

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Bygge et sterkt lag	Vurdere en optimal strukturering av besøksaktivitetene (RisørBy eller tilsvarende) for å sikre forbedret gjennomføring av tiltak		
Utvide «Reason to go»	- Videreutvikle eksisterende og nye festivaler og arrangement - Posisjonere Risør som kurs og konferansested utenom sesong - Markedsføre lokale/regionale tilbud - Utvikle Kyststi o.l. konsepter som kan fremheve stedets fortrinn	Bygge nettverk gjennom RisørBy	Solid finansiering av festivaler, besøkstiltak mm.
Historiske sentrum opplevelsesrom	- Sikre et godt bybilde (kvalitet, vedlikehold mm.) - Revitalisere sentrums tilbudet: identifisere nye tilbud gjennom RisørBy/Næringen - Bruke «Reason to go» tiltak aktivt i markedsføringen	Holde høy kvalitet innen alle ansvars-områder i sentrum	Sikker drift av RisørBy el.l. inkl. offensiv markedsføring
Næringsutvikling	- Nytt bookingsystem er kjernen i strukturering og salg av utvidede besøkstilbud. RisørBy må ha ressurser til dette - Fortsatt støtte til Visit Sørlandet som plattform for markedsføring - Nye besøkstilbud støttes (badebåt mm.) - Vurdere turistskatt, avhengig av kommende forslag		

6. Bransjespesifikke tiltak

6.1 Utvikle innovative helse tjenester

- Behovet for innovative helsetjenester øker. Store aldersgrupper har både evne og vilje til å kjøpe tjenester. Risør har tradisjoner i å utvikle tjenester, dette bør reaktiveres. Våre institusjoner og skoler spiller her en rolle
- Noen bolig prosjekter kan også orienteres mot betalingsvillige kundegrupper som kan benytte seg av mulighetene

Mål:

- Utvikle markedet for helse og relaterte tjenester

6.2 Etablere Risør som en «Håndverks hub»

- Risør har sterke håndverks tradisjoner, både inne trebearbeidende næringer, men også innen kunsthåndverk
- Gode håndverksmiljø bidrar til verdiskapning, men er også en forutsetning for besøks- og bosettingsattraktivitet

Mål:

- Styrke kunsthåndverk- og håndverkstradisjoner, forbedre besøks- og bosettingsattraktivitet

6.3 Akva-verdikjeden

- Verdikjeden til Akvakultur-næringen omfatter både industrielle leveranser, et bredt spektrum av tjenester og selve produksjonen.

Mål:

- Identifisere potensialet innen Akva verdikjeden med Innakva klynge og Blå Vekst nettverket

6. Bransjespesifikke tiltak

Risør
kommune

Kommunens rolle

Tiltak		Tilrettelegging	Investering
Helse Tjenester	• Utvikle Risør til å bli en «Test arena/Vertskap» for utprøving av nye løsninger • Koble utdanningsmiljøer (Risør VGS/Fagskoler mm.) innen helse og velferdsteknologi med relevante aktører i næringslivet • Vurdere integrering av kommersielle helse tjenester i nye boligprosjekter	Tilgjengelig infrastruktur for testing/ Integrasjon med fagmiljøer	Utviklingsprosjekter for helsetjenester
Håndverks hub	• Sikre godt samarbeide mellom alle relevante aktører (RisørBy, Villvin, Kunstparken, kunstnere mm.) • Håndverksmiljøene må tas vare på gjennom utvikling av kompetanse/tett kobling mot skoler/VGS, integrasjon i festivaler, integrasjon i fag nettverk (Innotre o.l.) • Vurdere tiltak for sterkere kommersialisering av produktene	Bygge nettverk gjennom RisørBy	Infrastruktur, festival støtte mm.
Akva-verdikjeden	• Delta i Innakva Klynge samarbeidet • Utvikle kunnskapsgrunnlaget • Ingen konkrete behov for større sjønære arealer identifisert	Nettverksbygging	Deltagelse i klynge samarbeidet mm.

Gjennomføring

Risør
kommune

- En effektiv gjennomføring krever systematisk arbeid over lang tid, det er få (ingen?) raske, enkle og billige løsninger
- Både det offentlige og det private har begrensede ressurser, vi må gjennomføre effektivt og prioritere
- Kommunegrensene er ikke relevante fra et næringsutviklingsperspektiv; kunder, leverandører, kompetansetilgang osv. finnes regionalt og i den store verden
- Mange av tiltakene nevnt tidligere har en sterk regional kobling og krever et konsekvent og godt regionalt samarbeid